

Lausunnon antaminen eduskunnan oikeusasiamiehelle kaupungin menettelystä valtuustoaloitteen käsittelyä koskevassa asiassa EOAK/1176/2026

KH 15.06.2026
500/00.01.01/2026

Valmistelija Hallintojohtaja Tomas Määttä

Eduskunnan oikeusasiamies on pyytänyt Loviisan kaupunkia antamaan selvityksensä ja lausuntonsa kantelusta, joka koskee Loviisan kaupungin menettelyä valtuustoaloitteen käsittelyä koskevassa asiassa.

Loviisan kaupunkia on pyydetty toimittamaan kantelun tutkimiseksi tarvittava selvitys asiakirjapyynnön käsittelystä vastuussa olleilta henkilöiltä sekä antamaan oma lausunto asiassa. Selvityksessä ja lausunnossa on pyydetty kiinnittämään huomioita erityisesti siihen, mitä hallintolaissa on säädetty asioiden käsittelystä ilman aiheetonta viivytystä sekä siihen, mitä Loviisan kaupungin hallintosäännössä määrätään valtuutettujen tekemien aloitteiden käsittelystä sekä ottaa kantaa onko kantelijan asian käsittely toteutunut tähän nähden asianmukaisesti.

1. Kantelun sisältö

Loviisan kaupunkiin kohdistetussa kantelussa arvostellaan kaupungin menettelyä seuraavalla tavalla:

Kantelija kertoo jättäneensä 18.5.2022 kaupunginvaltuuston kokouksessa valtuustoaloitteen Loviisan kaupunginvaltuustolle koskien metsien avohakkuiden lopettamista Loviisassa. Kantelija kuitenkin kertoo huomanneensa, että hänen aloitteensa olisi merkitty kaupunginvaltuuston pöytäkirjan 15.6.2022, § 62, mukaan vastaanotetuksi vasta kesäkuun valtuuston kokouksessa. Kantelussa arvostellaan sitä, että valtuustoaloitetta ei 3.2.2026 mennessä ole Loviisan kaupungin hallintosäännön 136. §:n mukaisesti tuotu kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Siten asian käsittelyssä ei kantelijan mukaan ole noudatettu kaupungin hallintosäännön 136 §:n määräyksiä tai hallintolain 23. §:n vaatimusta siitä, että asia on hallintolain nojalla käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Kantelija kiinnittää kantelussaan myös huomiota kaupunginvaltuuston kokouksen 15.10.2025 §:n 155 käsittelyyn, kun hän viittaa kyseisen asiakohdan liitteenä olevaan taulukkoon, jossa on ollut koottuna aloitteita, joita ei ole käsitelty vuoden 2024 loppuun mennessä. Hän esittää, että hänen tekemänsä aloitteen osalta olisi tapahtunut toimivallan ylitys, kun hänen aloitteensa kohdalle on tehty merkintä aloitteen poistamisesta listalta. Kantelija katsoo, että aloitteen voi todeta loppuun käsitellyksi vain kaupunginvaltuusto.

Kantelija katsoo, viitaten perustuslain 118. §:ään, jossa säädetään virkamiehen vastuusta virkatoimiensa lainmukaisuudesta, kaupunginjohtaja Tomas Björkrothin siten olevan virkavastuussa kantelijan tekemän valtuustoaloitteen "poistamisesta". Lisäksi hän viittaa Loviisan kaupungin hallintosääntöön, sen 34. §:n 19. ja 20. kohtiin, joiden mukaan kaupunginjohtaja on hallintosäännössä määrättyjen valvontavelvollisuuksiensa kautta vastuussa aloitteiden lain ja hallintosäännön määräysten mukaisesta käsittelystä kaupungin hallinnossa. Kaupunginhallitusta kantelija arvostelee siitä, ettei se hänen mukaansa lainkaan toimeenpane kuntalaisia (39. §) säädettyä valvontatehtäväänsä.

2. Asian selvittäminen

Loviisan kaupungin asianhallinta- ja käsittelyjärjestelmästä löytyy kantelijan jättämä valtuustoaloite: Metsien avohakkuiden lopettaminen. Aloite on viety kaupungin diaariin 17.6.2022, ja kantelijankin ilmoittamalla tavalla se on merkitty jätetyksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 15.6.2022.

Asianhallinta- ja käsittelyjärjestelmästä ei missään kohtaa käy ilmi, että aloite olisi otettu vastaan jo kaupunginvaltuuston kokouksessa 18.5.2022.

Asiahallinta- ja käsittelyjärjestelmästä ilmenee, että valtuustoaloitetta on käsitelty kaupunginhallituksessa 26.6.2023, § 202. Tätä ennen aloitteen on käsitellyt maaseutulautakunta 30.3.2023, § 16, ja asia on ollut maaseutulautakunnan alaisen viranhaltijan, maaseutupäällikön valmisteltavana.

Tämän lausunnon valmistelija on kantelun johdosta selvittänyt asian käsittelyn vaiheita asianhallinta- ja käsittelyjärjestelmästä, josta on käynyt ilmi, että Loviisan kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 13.9.2023, § 80, päättänyt yksimielisesti poistaa kantelijan tekemän aloitteen kaupunginvaltuuston 13.9.2023 kokouksen esityslistalta, eikä asiaa ole näin ollen tuolloin käsitelty valtuustossa. Kantelija valtuustoaloitteen tekijänä on itse ollut muun valtuuston kanssa yksimielisesti hyväksymässä aloitteen käsittelyn poistamista kaupunginvaltuuston kokouskäsittelystä 13.9.2023. Tämän vuoksi kaupunginvaltuuston kokouksen 15.10.2025 §:n 155 liitteenä olleeseen koontitaulukkoon on merkitty tieto valtuustoaloitteen poistamisesta listalta. Näin ollen kaupunginjohtaja Tomas Björkroth ei ole kantelijan esittämällä tavalla ollut aloitteellinen sen suhteen, että asia olisi poistettu kaupunginvaltuuston listalta, vaan asian on listalta poistanut toimitin itse.

Valmistelija on kantelun johdosta pyytänyt lausuntoa myös kaupunginjohtaja Tomas Björkrothilta sen osalta, miksi valtuustoaloitetta ei ole käsitelty kaupunginhallituksessa myöskään kaupunginvaltuuston kokouksen 13.9.2023 jälkeen, jolloin aloite poistettiin listalta. Björkrothilta saadun suullisen selvityksen mukaan valtuustoaloite metsien avohakkuiden lopettamisesta, joka lisäksi on tietyiltä osin kiistanalainen, on jätetty odottamaan Loviisan kaupungin metsästrategian käsittelyn päättymistä. Loviisan kaupungin metsästrategia vuosille 2026–2035 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.3.2026, § 27. Kaupunginjohtaja on antamassaan selvityksessä toki todennut, että valtuustoaloite olisi siltikin tullut käsitellä sen jälkeen, kun aloite on kaupunginvaltuuston yksimielisellä päätöksellä päätetty 13.9.2023 poistaa kaupunginvaltuuston listalta.

3. Oikeusohjeet

Hallintolain (434/2003) 7. §:n 1. momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. 23. §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

Kuntalaisissa (410/2015) ei ole valtuustoaloitteiden osalta sääntelyä. Kuntalain 5. luvun 23. §:ssä on säädetty kunnan asukkaana, kunnassa toimivan yhteisön ja säätiön sekä sen, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa, oikeudesta tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa.

Loviisan kaupungin hallintosäännön viimeisin versio on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.6.2025, § 108, ja se on ollut voimassa 1.9.2025 lähtien. Nykyisin voimassa olevan hallintosäännön 136. §:n mukaan, kun valtuustoaloite on jaettu viranhaltijalle vastattavaksi, on hänellä kuusi kuukautta aikaa saattaa vastaus keskuksensa lautakunnan käsiteltäväksi. Kun lautakunta on tehnyt päätöksen aloitteeseen vastaamisesta, vastaus otetaan viivytyksettä kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Jos aloite on erityisen laaja-alainen tai vastaaminen muusta syystä edellyttää yli kuuden kuukauden valmistelu-aikaa voi hallintojohtaja myöntää enintään kolmen kuukauden lisäajan vastauksen valmisteleminen. Lisäaikaa on mahdollista myöntää kaksi kertaa eli yhteensä enintään kuusi kuukautta. Kaupunginhallituksen hyväksymästä vastauksesta aloitteeseen on käytävä ilmi, johtaako aloite toimenpiteisiin vai jätetäänkö aloitteessa tarkoitettu asia toimenpiteittä. Sisällöltään vastaava on ollut 1.9.2025 voimassa saakka olleen hallintosäännön 133. §.

4. Johtopäätökset

Selvityksen perusteella kaupungille on 15.6.2022 saapunut käsiteltäväksi 17.6.2022 diarioitu valtuustoaloite. Aloitetta on edellä selostetulla tavalla käsitelty asianhallinta- ja käsittelyjärjestelmästä ilmenevällä tavalla vaiheittain ensin viranhaltijan (maaseutupäällikkö), maaseutulautakunnan ja sen jälkeen kaupunginhallituksen sekä lopulta kaupunginvaltuuston toimesta. Kaupunginvaltuusto on poistanut asian valtuuston kokouksen listalta, kuten todettua.

Kaupunginvaltuuston käsittelyyn 13.9.2023 edettyään valtuustoaloite on ollut käsiteltävänä yli vuoden ajan. Asianhallinta- ja käsittelyjärjestelmästä ei käy ilmi, onko hallintojohtaja aikanaan myöntänyt käsittelyn jatkamiseksi jatkoaikaa.

Otettaessa huomioon hallintosäännön määräys siitä, että valtuustoaloitteet tulisi käsitellä vuoden kuluessa siitä, kun ne on valtuuston kokouksessa otettu vastaan, voidaan todeta asian käsittelyn viivästyneen siitä, mitä hallintosäännössä määrätään aloitteiden käsittelyajoista. Tämä ei ole myöskään hallintolain 23. §:ssä säädetyn asioiden viivytyksettömän käsittelyn vaatimuksen mukaista. Hallintolaki ei kuitenkaan aseta määräaikaa sille, missä ajassa asiat tulee käsitellä. Hallintolaki koskevassa lainvalmisteluaineistossa (HE 72/2002, yp) on viitattu viivytyksetöntä käsittelyaikaa arvioitaessa sellaisiin seikkoihin, kuten asian laatu ja laajuus sekä sen merkitys asianosaisen oikeusasemalle. Asioiden käsittelyn tulee toki tapahtua ilman aiheutonta viivästystä. Hallituksen esityksessä viitataan muun muassa ratkaisun lopputuloksella siihen, mikä merkitys ratkaisun saamisella on asianosaisen jokapäiväisen elämän kannalta.

Lopuksi

Kantelussa on arvosteltu kaupunginhallitusta siitä, ettei se toimeenpane kuntalaisia säädettyä valvontatehtävänsä. Myös kaupunginjohtajan toimintaa on arvosteltu. Voidaan todeta, että valtuustoaloitteen käsittelyn viivästyminen on erittäin harmillista. Selvityksen perusteella asian valmisteluprosessi ei ole toteutunut tavanomaisella tavalla ja tullut riittävän ajoissa päätökseensä.

Kaupunginhallitus toteaa, että Loviisan kaupungin hallintosäännössä valtuustoaloitteiden käsittelyaikoja koskevia määräyksiä ei asiassa ole noudatettu, kun asiaa arvioidaan siitä näkökulmasta, ettei aloitetta ole vielä saatu kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Hallintolain 23. §:n

mukainen vaatimus siitä, että asiat on käsiteltävä kunnan toimivaltaisessa viranomaisessa ilman aiheetonta viivytystä, näyttää myöskin jääneen toteutumatta. Toki voidaan arvioida, onko käsillä sellaisia seikkoja, kuten asian laatu ja laajuus sekä sen merkitys asianosaisen oikeusasemalle, joiden perusteella viivästymistä voitaisiin arvioida lievemmin. Sittemmin kaupungin hallinnossa on otettu käyttöön uusien valtuustoaloitteiden käsittelyn seurantaan varten syksyllä 2025 seurantajärjestelmä seurantataulukoiheen. Samantyyppistä järjestelmää hyödynnetään muun muassa asiakirja- ja tietopyyntöihin vastaamisen seurantaan liittyen.

Oheismateriaali:

Eduskunnan oikeusasiamiehen selvityspyyntö liitteineen

Esittelijä

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Ehdotus

Kaupunginhallitus päättää lausuntonaan ja selvityksenään asiassa EOAK/1176/2026 viitata edellä selostettuun hallintojohtajan valmistelemaan lausumaan.

Kaupunginhallitus päättää toimittaa eduskunnan oikeusasiamiehelle seuraavat lausunnot sekä muut asiakirjat:

– Kaupunginvaltuustossa 15.10.2025, § 155 käsitellyt aloitteet (sisältää henkilötietoja, ei julkaista yleisessä tietoverkossa)

– Taulukko aloitteiden käsittelytilanteesta, kaupunginvaltuusto 15.10.2025, § 155

– Loviisan kaupungin hallintosäätö, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.6.2025, § 108

– Loviisan kaupungin hallintosäätö, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.11.2024, § 132

Tämä pykälä tarkastetaan välittömästi.

Päätös